

ma is megfigyelhetők az égett, hamus rétegek. A mostani partfal-megerősítési munkák szempontjából az egyik legfontosabb megfigyelés, hogy a Vörösgyírben, a Lomb utcában a part mentén a Nefejejs utcáig húzódó központi tell telepet kisebb házcsoportok, körmékbeli települések és temetők vették körül. A Dunaföldvári úton előkerült nagyrévi leletek például minden bizonnyal már a központi részen kívüli házakat jelölnek. A Hársfa, Akácfa utcáknál pedig – akárcsak a Vörös-körösztnél, vagy a szakirodalomban gyakran emlegetett Hadai hegyen és a Hegyorra lelőhelyeken – inkább temetőre utaló leletek kerültek elő.

A régészeti szakfelügyelet során a Lomb utca É-ki végének K-i oldalán, a rézsűzésre kerülő partél területén zárt régészeti objektumokat figyeltünk meg és tártunk fel. Az összesen 53 beásásban főleg a kora és a középső bronzkor átmenetének idejére keltezhető, a Vátya-kultúra településhez köthető leletanyag került elő. Néhány veremben emberi csontváz is volt. A partoldal szélén szakfelügyelet keretében feltárt objektumok D-i folytatásában Bölcske, partszakadás néven lévő területreszen külön dokumentált megelőző feltárást folytattunk (ld. Bölcske, Vörösgyír KÖH 19996).

SZABÓ GÉZA

45. Budapest I, Clark Ádám tér és környéke (KÖH 39589)

Kö, Kk, Tő

Budapesti Történeti Múzeum Középkori Osztálya 2014. május 6. és október 2. között régészeti felügyeletet, illetve megfigyelést végzett a Lánchíd u. felújítása földmunkák kapcsán. A területen egyszerre több fővállalkozó (Swietelski, Fővárosi Vízművek, Fővárosi Csatornázási Művek, ELMŰ, stb.) és ezek alvállalkozói végeztek munkát. Az igen szerteágazó tevékenység megfigyelését régészeti szempontból egységesnek tekintettük, és ekként kezeljük mostani jelentésünkben is. Mivel a munkák során nem régészeti korú, de várostörténeti és műemléki jelentőségű objektumok is előkerültek, a megfigyelésünk ezekre is kiterjedt. A megfigyelési eredmények ismertetésénél topográfiai sorrendben, É-ről D-felé haladunk. (Az RKM kiadványba a rendkívül alapos és részletes jelentésnek csupán a régészeti megfigyeléseket tartalmazó részleteit emeltük át. A Szerkesztők.)

A Lánchíd u. nyomvonalában, az 5–7. sz. előtt két, K–Ny-i irányú kőfal maradványai bukkantak elő, köztük faszenes, paticsos pusztulási réteggel, amelyből 15. századi kerámia leletanyag került elő.

A 13. sz. előtt, csekély mélységben mészhabarcos kötőanyagú, erősen roncsolt falszövetet észleltünk, mellette közép- és törökkori kerámiatöredékekkel. Mivel a környezet erősen bolygatott volt, így a kerámiatöredékek sajnós a falcsont korára nézve nem tekinthetők meghatározónak. Még az is elképzelhető, hogy maga a roncsolt falszövet is másodlagosan (omladék) került az adott helyre.

A 19–21. sz. előtt egy K–Ny-i irányú, nagyon masszív, 180 cm vastag, anyagát tekintve középkori jellegű fal tűnt elő. Ez valószínűleg összefüggésben lehet a nagy méretű toronyépülettel, amelynek maradványait 2004–2006-ban tártuk fel a mostani szálloda telkén. A mostani és korábbi geodéziai felmérés alapján azonban direkt fal-, illetve alaprajzi összefüggés egyelőre nem kimutatható.

Az a járda vonalában, Öntőház lépcső alsó végénél, csekély mélységben vastag, K–Ny-i irányú falkorona bukkant napvilágra, amely talán a barokk kori helyszínrajzokon az Öntőház

udvar ÉK-i sarkánál, kívül feltüntetett épülethez tartozhatott. Az utca fent leírt, Clark Ádám tér és az Öntőház lépcső vonala közötti, szakaszával párhuzamos park területén húzott közmű-árkok megfigyelése során végig a korábban itt állt (a II. világháború után lebontott), 19–20. századi eredetű épületek romjait észleltük. Itt közép- vagy törökkori leletek legfeljebb másodlagosan, bekeverve fordultak elő.

Az utcának az Öntőház udvar előtti szakaszán, egészen annak DK-i sarkáig régészeti szempontból érdekes jelenséget nem találtunk. Az attól D-re lévő, kb. 25 m hosszú sávban viszont, az új nagy átmérőjű vízvezeték árkában előkerültek a 18–19. sz. fordulóján lebontott Vízirondella K-i oldalának maradványai. A mintegy 2,5 m vastag fal teteje meglehetősen roncsolt volt. É-i oldalán külső, íves peremébe, annak vonalát követve egy újkori csatornát vágta bele. A D-i oldalon egy nagy méretű bolygatás miatt a fal íves széle már nem volt megfigyelhető. A falszakasz közepe táján, egy, a fal vastagságában elhelyezkedő, kifelé enyhén szűkülő fülke bukkant elő, amely feltehetőleg ágyúállásként szolgált. Bár a fal letakarítását a BTM által alkalmazott munkások végezték, tényleges ásatási munkára nem volt mód. Így, mivel sem a fülkében, sem a falszakasz két végében nem sikerült mélyebbre léásni, mint a közműárok aljának kijelölt szintje, az alapozás szintjére sem nyertünk adatot.

A fentiekben túl a közműfektetési munkák során régészeti szempontból érdemleges jelenség csak a Szarvas tér környékén tűnt elő. A nagy mélységű, gépi bontású árkokban itt nagyon magasan jelentkezett a márgás altalaj (ezt sehol máshol a munkaterületen nem észleltük), felette számos, régészetinek tűnő réteggel. Sajnos a gépi bontás miatt ezekhez köthető leletanyag nem került elő. Az eredeti felszín ilyen magasan történő megjelenése mindenesetre magyarázatot ad a történeti adatokból ismert itteni településközpontokra.

A fentiekben ismertetett valamennyi jelenséget és objektumot lehetőség szerint geodéziai felmértük és/vagy más formában (fotó, alap- és metszetráaj, stb.) is dokumentáltuk.

MAGYAR KÁROLY – B. NYÉKHELYI DOROTTYA
– SÁNDOR ILDIKÓ

46. Budapest I, Dísz tér 4–5. (KÖH 52259)

Kö, Ú, Tő

A Piano Forte Zongoraház átalakítása és bővítése kapcsán, a Budapesti Történeti Múzeum részéről, 2014. november–december folyamán, a Dísz tér 4–5. szám alatt, a 6519 hrsz.-ú területen próbafeltárást végeztünk, illetve az épület átalakításának vizsgálataihoz kapcsolódó statikai szondák, alapfeltárások régészeti felügyeletét láttuk el.

Az épület kertjében, az É-i oldalon kijelölt szondákban vastag, koraujkori és hódoltságkori leletanyagot is tartalmazó vizszoztöltést találtunk. Ez fedte az egykor itt állt, de visszabontott újkori épület falmaradványait is.

A kert D-i részén mélyített két szondából a K-re esőben, mintegy 2 m vastag épületörmelékeltöltés alatt, egy feltehetően K–Ny-i irányú pince boltozati záródását találtuk meg. A Ny-i szondában vélhetően ugyanennek a pincének beszakadt, nagyobb szerkezeti elemeire ástunk rá.

Az épületen belül, a jelenlegi kapualjtól É-ra nyíló, a tér felé eső földszinti helyiségekben a természetes sziklafelszín magasan jelentkezett. A bejáratától D-re eső két helyiség alatt az épület középkori eredetű pincetereit is dokumentáltuk. Az északabból